

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์:

กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านวิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร¹

The effectiveness of economic stimulus measures through e-payment : a case study of the people in wiset suk nakhon village, muang district, samut sakhon province

จุฑาทพร ลัดกระทุ่ม²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ประชาชนหมู่บ้านวิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 195 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์ ด้านสามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ ด้านคุ่มค่าและคุ่มทุน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม และด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามเพศ สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพการรับสิทธิ์ ฉุกเฉิน(ร้านค้า) และโครงการที่เข้าร่วมโครงการ “เราชนะ” แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์, มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ, ฉุกเฉิน(ร้านค้า)

ABSTRACT

The objective of this research was to evaluate the effectiveness of economic stimulus measures through e-payment and to survey public opinions of the people who benefits from the economic stimulus money through e-Payment and identify problems arisen in projects. I conducted a survey research by analyzing the data based on the quantitative research approach. The sample group used in this study was 195 people of Wiset Suk Nakorn Village, Muang District, Samut Sakhon Province. In this study, questionnaires served as a tool for data collection. The statistical analysis

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านวิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

included percentage, mean, standard deviation, and, to compare , t-test and one-way analysis of variance (One Way ANOVA) were analyzed. Results showed that the effectiveness of economic stimulus measures through e-payment, were taken as a whole at a high level in all aspects. When considering each aspect, it was found that all aspects were also at a high level. Of these, the highest mean level was detected from the responses of the objectives to reach the goals, from which the mean was at high level. This was followed by aspects of the satisfaction of the subjects, the ability to transfer knowledge for practical use, the benefits to society, and the network of data for decision making, respectively. Results also showed that from the comparative analysis with the genders, personal status, eligibility status, money back (shop) and the business enrolled in “Thai Chana” project significantly different at level 0.5

Keyword : e-payment, economic stimulus measures , pracharat money back (shop)

บทนำ

มาตรการล็อกดาวน์จากการระบาดของโควิด-19 ทำให้หลายธุรกิจโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบ รัฐบาลได้ประกาศมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่ายของครัวเรือนในรูปแบบต่าง ๆ หวังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวในเร็ววัน ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น นโยบายเที่ยวปันสุข : โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการคนละครึ่ง โครงการเราชนะ โครงการ ม33 เรารักกัน รวมถึงร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น โดยแต่ละโครงการล้วนเป็นการใช้จ่ายผ่าน G-Wallet นอกจากนี้สถานการณ์โควิด 19 ยังเป็นสาเหตุสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้บริโภคใช้จ่ายผ่าน e-Payment เนื่องจากการวิจัยของสถาบันสุขภาพแห่งชาติสหรัฐ (NIAID) ชี้ว่าไวรัสสามารถดำรงอยู่บนพื้นผิวสัมผัสได้นานหลายชั่วโมง ผู้บริโภคจึงเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อขายการใช้จ่ายเงินสด เป็นชำระบิลโดย e-Payment ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ

ดังที่ ธนพล กองพาลี (2563) สรุปไว้ว่า “ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจของไทยเติบโตชะลอลงกว่าครั้งตั้งแต่ปี 2014 เป็นต้นมา ปัจจัยหลักที่อธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจส่วนใหญ่ยังมาจากตัวแปรด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี เศรษฐศาสตร์และงานศึกษาในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ความนิยมใช้ e-Payments ที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้คนไทยใช้เงินสด (เหรียญและธนบัตร) ลดลงบ้าง แม้ผลยังน้อยกว่าตัวแปรกิจกรรมทางเศรษฐกิจ” โดย **ประเทศไทยจะเป็นหนึ่งในประเทศที่จะก้าวสู่สังคมไร้เงินสด** หากรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ e-Payments ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ของผู้ให้บริการทำให้ประชาชนอยากใช้และมั่นใจในความปลอดภัย

เมื่อเราเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างแท้จริง มีการใช้บริการ e-Payment กันทั้งประเทศ จะช่วยให้รัฐบาล และคนไทยหมดกังวลเรื่องการปลอมแปลงธนบัตร ลดการหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษี รัฐบาลเก็บภาษีได้ง่ายขึ้น แก้ปัญหางบประมาณในการบริหารจัดการประเทศไม่เพียงพอ ลดต้นทุนการผลิตธนบัตรและเหรียญ ทำให้เหลือเงินในคลังสำหรับพัฒนาและบริหารประเทศได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

จากนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยมีความสนใจว่าประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้รับสิทธิ์ทั่วถึงหรือไม่ ผู้ได้รับสิทธิ์ได้รับประโยชน์จากการใช้เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment มากน้อยเพียงใด ความเหลื่อมล้ำของโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐหรือไม่ หลังสิ้นสุดโครงการคนไทยจะยังคง ใช้ e-Payment หรือไม่ และผู้ได้รับสิทธิ์ใช้เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment มีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชัน G-Wallet หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านพิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านพิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพส่วนบุคคล ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการรับสิทธิ์ และโครงการที่เข้าร่วม
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนผู้รับสิทธิ์ เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment และปัญหาอุปสรรค ในการขอรับสิทธิ์ โครงการต่าง ๆ

เนื้อหาสาระ

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดและทฤษฎี ผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ และการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านพิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จ ในการใช้เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน G-Wallet แอปพลิเคชัน “เป่าตังค์” โดยเป้าหมายที่ใช้วัดประสิทธิผล มี 2 ด้าน คือ

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ หมายถึง ประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้รับสิทธิ์อย่างทั่วถึง

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ หมายถึง ความพึงพอใจของประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครที่ได้รับสิทธิ์ใช้ เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment หลังสิ้นสุดโครงการคนไทยจะยังคง ใช้ e-Payment ในการจับจ่ายค่าสินค้าและบริการ

การชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) หมายถึง กระบวนการชำระเงินระหว่างผู้จ่าย (ผู้โอนเงิน) ไปยังผู้รับเงินที่เกิดขึ้นผ่านสื่อและช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต การชำระเงินผ่านอินเทอร์เน็ตหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ และ G-Wallet ด้วยแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” เป็นต้น

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง โครงการต่าง ๆ ตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ โดยผู้ได้รับสิทธิ์ หรือประชาชนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องใช้จ่ายในประเทศผ่าน G-Wallet ด้วยแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” ประกอบด้วย

1. โครงการ “ชิมช้อปใช้” เน้นกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพในการเดินทางและใช้จ่าย ซึ่งจะ ทำให้มีการกระจายการใช้จ่ายไปยังเศรษฐกิจฐานราก ให้ชุมชนได้รับประโยชน์มากขึ้น

2. โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โดยประชาชนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับสิทธิ์ลดค่าที่พัก ลดค่าตัวเครื่องบิน แลกเงินให้กินและเที่ยววันละ 600 บาท ลักษณะร่วมจ่ายกับรัฐ

3. โครงการคนละครึ่ง เพื่อลดค่าครองชีพให้กับประชาชน และกระจายรายได้ให้กับผู้ประกอบการรายย่อยครอบคลุมไปถึงผู้ประกอบการหาบเร่ แผงลอย ผู้เข้าร่วมโครงการได้ต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สัญชาติไทย และเบื้องต้นมีการกำหนดวงเงินในการใช้จ่ายแต่ละวัน 100 – 200 บาท

4. โครงการเราชนะ เป็นโครงการมาตรการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบในช่วงสถานการณ์ COVID-19 โดยจะได้รับเงินจำนวน 7,000 บาทต่อคน สามารถใช้ได้กับร้านค้า ห้างร้านต่าง ๆ คล้ายกับโครงการคนละครึ่ง แต่สามารถใช้ได้กับบริการอื่น ๆ ของภาครัฐด้วย

5. โครงการ ม33 เรารักกัน เป็นมาตรการจ่ายเงินเยียวยาสำหรับผู้ประกันตนใน “ประกันสังคม มาตรา 33” เพื่อใช้จ่ายค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็น ช่วยลดภาระและค่าครองชีพ

6. ถูงเงิน เป็นแอปพลิเคชันเพื่อรับสิทธิ์การใช้จ่ายจากโครงการสำหรับร้านค้าและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีรูปแบบการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) 3) ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับสิทธิ์ เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment และปัญหาอุปสรรค ในการขอรับสิทธิ์ โครงการต่าง ๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 379 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่ใช้วิธีการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณของ Yamane' (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 195 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำมาพิจารณาตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ที่มีผลต่อประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร คือ

1. ตัวแปรอิสระ (Independence Variable) ปัจจัยชีวิตความสำเร็จ

1. ตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
2. คุ่มค่าและคุ่มทุน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม
3. สามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้
4. มีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ
5. ความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์

2. ตัวแปรตาม (Dependence Variable) คือประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพส่วนบุคคล ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการรับสิทธิ์ และโครงการที่เข้าร่วม ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert's scale ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับสิทธิเงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment และ ปัญหาอุปสรรค ในการขอรับสิทธิ โครงการต่าง ๆ เป็นแบบปลายเปิด (Open - ended)

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ค้นคว้าศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ และทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์

3. ทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha โดยทำการทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุก ๆ ด้านจึงรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลเชิงสำรวจ การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการแจกแบบสอบถามกับประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 195 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ตลอดจนการค้นคว้าข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นการบรรยายข้อมูลด้วยสถิติเบื้องต้น ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพส่วนบุคคล ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการรับสิทธิ และโครงการที่เข้าร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาครโดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 เปรียบเทียบประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test)

2.2 เปรียบเทียบประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตาม อายุ สถานภาพส่วนบุคคล ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการรับสิทธิ์ และโครงการที่เข้าร่วม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หรือ F-test หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา ประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านพิเศษสุพรรณ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีผลการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพส่วนบุคคล ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการรับสิทธิ์ และโครงการที่เข้าร่วม ของกลุ่มตัวอย่าง 195 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดของแต่ละด้านคือ เป็นเพศหญิงจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 61.03 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 28.21 มีสถานภาพสมรสจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 63.08 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 28.72 มีสถานภาพการรับสิทธิ์ จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 89.74 เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ “คนละครึ่ง” สูงสุดจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 45.13 เป็นผู้รับสิทธิ์ฉุกเฉิน (ร้านค้า) จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.90 และไม่ได้รับสิทธิ์ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.72 โดยมีสาเหตุที่ไม่ได้รับสิทธิ์สูงสุดเพราะสมัครไม่ทัน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวม

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่าน การชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม	Mean	Std. Deviation	ระดับ
ด้านตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	3.90	0.74	มาก
ด้านคุ่มค่าและคุ่มทุน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม	3.66	0.62	มาก
ด้านสามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้	3.67	0.64	มาก
ด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ	3.66	0.66	มาก
ด้านความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์	3.83	0.66	มาก
รวม	3.74	0.47	มาก

จากผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ของประชาชนหมู่บ้านพิเศษสุชนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบ อิเล็กทรอนิกส์ ด้านตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	Mean	Std. Deviation	ระดับ
1. การได้รับสิทธิ์ ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการได้ง่ายขึ้น	4.21	0.93	มากที่สุด
2. วงเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือเยียวยา ลดค่าครองชีพได้	3.88	0.98	มาก
3. การกำหนดคุณสมบัติของผู้รับสิทธิ์มีความเหมาะสม	3.92	0.98	มาก
4. การใช้จ่ายเงินผ่าน e-Payment จะเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อขาย เป็นแบบออนไลน์	3.63	1.07	มาก
5. หลังสิ้นสุดโครงการฯ จะยังคงใช้เงินผ่าน e-Payment	3.88	1.02	มาก
รวม	3.90	0.74	มาก

จากผลการศึกษา พบว่าระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้านตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการได้รับสิทธิ์ ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการได้ง่ายขึ้น หรือไม่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.21

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านค้ำค่าและค้ำทุนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านค้ำค่าและค้ำทุนเกิดประโยชน์ สูงสุด ต่อสังคม	Mean	Std. Deviation	ระดับ
6. การได้รับสิทธิมีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศ	3.53	0.81	มาก
7. ท่านคิดว่าการใช้จ่ายเงินผ่าน e-Payment มีความสะดวก รวดเร็วกว่าการใช้จ่ายด้วยเงินสด	3.71	0.87	มาก
8. การใช้จ่ายเงินผ่าน e-Payment มีความปลอดภัยกว่าการใช้จ่ายด้วยเงินสด	3.63	0.77	มาก
9. การที่รัฐใช้เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment จะช่วยรัฐประหยัดต้นทุนในการผลิตเหรียญและธนบัตร	3.89	0.78	มาก
10. การที่รัฐใช้เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment จะช่วยลดปัญหาการปลอมแปลงธนบัตร	3.52	0.68	มาก
รวม	3.66	0.62	มาก

จากผลการศึกษาพบว่าระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้านค้ำค่าและค้ำทุน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการที่รัฐใช้เงินกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment จะช่วยรัฐประหยัดต้นทุนในการผลิตเหรียญและธนบัตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.89

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านสามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านสามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้	Mean	Std. Deviation	ระดับ
11. มีโอกาสได้ใช้อินเทอร์เน็ตฟรีตามนโยบายรัฐบาล อิเล็กทรอนิกส์มากน้อยเพียงใด	3.55	0.70	มาก
12. รัฐได้จัดสรรทรัพยากรสนับสนุน ในการใช้งาน e-Payment มากน้อยเพียงใด	3.62	0.85	มาก
13. ความพร้อมของเครื่องมือสื่อสารและอินเทอร์เน็ตสำหรับการใช้ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (G-Wallet)	3.87	0.90	มาก
14. แอปพลิเคชัน (G-Wallet) มีเสถียรภาพพร้อมใช้งานได้ทุกที่ ทุกเวลา	3.65	0.73	มาก
รวม	3.67	0.64	มาก

จากผลการศึกษาพบว่าระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านสามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความพร้อมของเครื่องมือสื่อสารและอินเทอร์เน็ตสำหรับการใช้ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (G-Wallet) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.87

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ	Mean	Std. Deviation	ระดับ
15.รัฐบาลจะนำข้อมูลที่ได้จากการลงทะเบียนขอรับสิทธิ์ มาปรับปรุงสวัสดิการภาครัฐได้เหมาะสมและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น	3.56	0.84	มาก
16.การใช้จ่ายเงินผ่าน e-Payment จะเป็นฐานข้อมูลให้รัฐบาลนำไปใช้ในการบริหารจัดการงบประมาณในอนาคต	3.65	0.74	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ	Mean	Std. Deviation	ระดับ
17.การบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ จะช่วยให้ท่านตรวจสอบการทำงานของรัฐได้	3.77	0.71	มาก
รวม	3.66	0.66	มาก

จากผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ จะช่วยให้ตรวจสอบการทำงานของรัฐได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์

ประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้านความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์	Mean	Std. Deviation	ระดับ
18.ความเหมาะสมของระยะเวลาที่เปิดให้ลงทะเบียน	3.68	0.99	มาก
19.ระยะเวลาการใช้สิทธิ์มีความเหมาะสม	3.61	0.99	มาก
20.ขอบเขตในการใช้สิทธิ์มีความเหมาะสม	4.12	0.91	มาก
21.วงเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือเยียวยาลดค่าครองชีพ ได้	3.89	0.80	มาก
รวม	3.83	0.66	มาก

จากผลการศึกษาพบว่าระดับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าขอบเขตในการใช้สิทธิ์มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.12

ตาราง 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

ประสิทธิผลของมาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการ ชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน												
	ปัจจัยส่วนบุคคล					สถานภาพการรับสิทธิ์			โครงการที่เข้าร่วม				
	เพศ	อายุ	สถานภาพ ส่วนบุคคล	ระดับ การศึกษา	รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน	เป่าตั้งค์ (ผู้มีสิทธิ์)	ฉุกเฉิน (ร้านค้า)	ไม่ได้รับ สิทธิ์	ชิมช้อป ใช้	เราเที่ยว ด้วยกัน	คนละ ครึ่ง	เราชนะ	ม 33 เรารักกัน
ด้านตอบสนองจุดประสงค์ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	✓ 2.324*	✓ 3.068*	✓ 4.127*	2.157	1.837	-561	✓ 1.992*	.226	.226	.265	.777	-1.547	.982
ด้านคุ้มค่าและคุ้มค่า เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อสังคม	✓ 2.857**	1.476	✓ 3.890*	.175	.461	-412	1.600	.267	.267	.383	.489	✓ -2.730**	.878
ด้านสามารถถ่ายทอดเพื่อ นำไปสู่การปฏิบัติได้	✓ 2.984**	.533	1.910	.786	.352	.170	.041	.023	.023	.222	.453	✓ -3.442**	1.531
ด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการ ตัดสินใจ	✓ 3.410**	.698	1.998	.475	.532	.056	✓ 2.677**	-965	-965	.175	1.104	✓ -2.211*	.946
ความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์	.021	.833	.311	✓ 4.901*	.704	-609	✓ 2.045*	.169	.169	-.214	.701	✓ 2.372*	-1.284
โดยรวม	✓ 3.315**	1.752	✓ 3.008*	.898	1.041	-391	✓ 2.394*	-074	-074	.239	1.003	✓ -2.076*	.861

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนหมู่บ้านวิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ
สถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพการรับสิทธิ์ เงิน (ร้านค้า) และโครงการที่เข้าร่วมโครงการ “เราชนะ”
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงิน
แบบอิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษาประชาชน หมู่บ้านวิเศษสุขนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ศึกษา
ขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นโยบายด้านประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์
โดยเน้นการพิจารณา ดังนี้

- 1.1 ด้านตอบสนองจุดประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ควรกำหนดนโยบายที่จะช่วยให้
ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินผ่าน e-Payment เป็นการซื้อของแบบออนไลน์
มากยิ่งขึ้น จึงจะช่วยให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมไร้เงินสดต่อไป
- 1.2 ด้านความพึงพอใจของผู้รับสิทธิ์ ทั้งนี้ควรกำหนดนโยบายในด้านขอบเขตในการใช้สิทธิ์มี
ความเหมาะสมกว่าปัจจุบันที่เป็นอยู่และควรกำหนดระยะเวลาที่เปิดให้ลงทะเบียนให้
มีความเหมาะสมชัดเจน และควรปรับปรุงระบบการให้บริหารในการขอใช้สิทธิ์ โดยเฉพาะ
ระบบต่างๆ ของธนาคาร เช่น Application ระบบเครือข่ายโทรศัพท์ เป็นต้น
- 1.3 ด้านสามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ ควรกำหนดนโยบายในการมีจุด
ให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรีสำหรับประชาชนได้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตฟรีอย่างทั่วถึงเพื่อสนอง
ต่อนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์
- 1.4 ด้านคุ่มค่าและคุ่มทุน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ควรสร้างความน่าเชื่อถือในการใช้เงิน
จ่ายผ่านโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่าน e-Payment ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีความมั่นใจ
และความปลอดภัยในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล ได้จึงจะช่วยลดปัญหาการปลอมแปลงธนบัตรได้
ระดับหนึ่ง
- 1.5 ด้านมีข้อมูลเชื่อมโยงการตัดสินใจ ทั้งนี้รัฐบาลควรจะทำฐานข้อมูล จากข้อมูลที่ได้
จากการลงทะเบียนขอรับสิทธิ์ของประชาชนมาปรับปรุงสวัสดิการภาครัฐได้เหมาะสม
และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรมีการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับเรื่อง ประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ของประชาชน หมู่บ้านพิเศษสุชนคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่ชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงประเด็น

3. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ กับประชาชนจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ เปรียบเทียบ

บรรณานุกรม

Basil S. Georgopoulos and Arnold S. Tannenbaum, (1957). *A Study of Organizational Effectiveness*. American Sociological Review.

Richard M. Steers and Lyman W. Porter, "Problems in the Measurement of Organizational Effectiveness. A Behavioral View, Foresman & Company, Inc., 1977

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York. Harper and Row Publications.

Ilona Bartuševičienė and E Šakalytė. (2013). *ORGANIZATIONAL ASSESSMENT : EFFECTIVENESS VS. EFFICIENCY.*, *Social Transformations in Contemporary Society*, [Online] DOI: <http://stics.mruni.eu/wp-content/uploads/2013/06/45-53.pdf>

Stephen P. Robbins and Coulter. Mary (1996) *Management*. , 5th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall

กลุ่มประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ สำนักโฆษก (2564) . กรม. อนุมัติมาตรการกระตุ้น ระยะเร่งด่วน. : รัฐบาลไทย [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/41507>

ธนพล กองพาลี. (2563). สักคมีไทย(กำลัง)ไร้เงินสด?. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryMEASURE/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ%20169.pdf>

ประสิทธิ์ผล. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ.

ประสิทธิ์ผล. (2556). เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ เพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ปี 2557-2558. กรุงเทพฯ : สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ.